

Predmet C-147/24 [Safi]ⁱ**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

26. veljače 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Rechtbank Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

26. veljače 2024.

Tužiteljica:

V

Tuženik:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Predmet glavnog postupka

Tužba protiv odbijanja izvedenog prava boravka u Nizozemskoj na temelju članka 20. UFEU-a za državljanina treće zemlje koji već ima pravo boravka u drugoj državi članici te je roditelj djeteta s nizozemskim državljanstvom koje boravi u Nizozemskoj.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje članka 20. UFEU-a s obzirom na moguće odobrenje izvedenog prava boravka ako državljanin treće zemlje u slučaju odbijanja prava boravka ne treba napustiti područje Unije, nego se može vratiti u državu članicu u kojoj ima pravo boravka. Značenje koje u tom slučaju treba pridati odnosu zavisnosti između djeteta i tog roditelja, najboljem interesu djeteta, poštovanju obiteljskog života i eventualnoj potrebi djeteta da se koristi svojim pravom slobodnog kretanja. Članak 267. UFEU-a

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen i ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

Prethodna pitanja

I. Treba li članak 20. UFEU-a tumačiti na način da nije isključeno da roditelju iz treće zemlje treba odobriti izvedeno pravo boravka u državi članici čije državljanstvo ima njegovo maloljetno dijete i u kojoj to dijete boravi a da se nije koristilo svojim građanskim pravima, dok taj roditelj iz treće zemlje ima pravo boravka u drugoj državi članici?

Ako nije isključeno da roditelju iz treće zemlje treba odobriti izvedeno pravo boravka u državi članici čije državljanstvo ima njegovo maloljetno dijete i u kojoj to dijete boravi a da se nije koristilo svojim građanskim pravima, dok taj roditelj iz treće zemlje ima pravo boravka u drugoj državi članici:

II. Proizlazi li iz članka 20. UFEU-a s obzirom na članak 5. točke (a) i (b) Direktive 2008/115 i članak 6. stavak 2. Direktive 2008/115 u slučaju odnosa zavisnosti, koji opravdava odobrenje izvedenog prava boravka na temelju članka 20. UFEU-a, obveza tijela koje donosi odluku da provjeri je li ostvarivanje prava slobodnog kretanja i boravka u najboljem interesu djeteta i može li se nastaviti obiteljski život prije nego što roditelju s državljanstvom treće zemlje naloži da bez odgode ode u državu članicu u kojoj ima dozvolu boravka ili drugo odobrenje koje mu omogućuje pravo na boravak te treba li te čimbenike uzeti u obzir prilikom ocjene zahtjeva za izvedeno pravo boravka?

Navedene odredbe prava Unije i međunarodnog prava te sudska praksa Suda

Članak 3. Konvencije o pravima djeteta

Članak 8. EKLJP-a

Članak 20. UFEU-a

Članci 7. i 24. Povelje o temeljnim pravima

Direktiva 2008/115/EZ: članci 5. i 6.

Presude od 5. svibnja 2022., Subdelegación del Gobierno en Toledo/XU i QP (C-451/19 i C-532/19); od 8. ožujka 2011., Zambrano (C-34/09); od 7. rujna 2022., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Narav prava na boravak na temelju članka 20. UFEU-a) (C-624/20); od 22. lipnja 2023., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Majka Tajlandanka nizozemskog maloljetnog djeteta) (C-459/20); od 15. studenoga 2011., Dereci (C-256/11); od 14. siječnja 2021., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vraćanje maloljetnika bez pratnje) (C-441/19); od 22. studenoga 2022., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Udaljavanje – Medicinski kanabis) (C-69/21) i od 11. ožujka 2021., État belge (Vraćanje roditelja maloljetnika) (C-112/20)

Mišljenje u predmetima Zambrano (C-34/09) i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Osobe koje se identificiraju u skladu s vrijednostima Unije) (C-646/21)

Navedeni nacionalni propisi

U skladu s člankom 8. Vreemdelingenweta 2000 (Zakon o strancima iz 2000.) stranac [kao građanin Unije] zakonito boravi u Nizozemskoj ako se njegov boravak u Nizozemskoj temelji na pravnom pravilu donesenom u skladu s UFEU-om.

Iz članka B10/2.2 Vreemdelingencirculaira 2000 (Okružnica o strancima iz 2000.) proizlazi da za takav zakoniti boravak trebaju biti ispunjeni svi uvjeti u nastavku:

- „(a) stranac treba dokazati svoj identitet i svoje državljanstvo [...];
- (b) stranac ima maloljetno dijete [...] koje je nizozemski državljanin;
- (c) stranac ostvaruje stvarnu skrb o maloljetnom djetetu zajedno s drugim roditeljem ili bez njega; i
- (d) između stranca i djeteta postoji odnos zavisnosti na način da bi dijete bilo primorano napustiti područje Unije kad bi se strancu odbilo pravo boravka.

[...]”

U skladu s tom odredbom strancu koji zatraži boravak kao roditelj koji ostvaruje skrb ne dodjeljuje se dozvola boravka ako već ima pravo boravka u drugoj državi članici.

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužiteljica ima marokansko državljanstvo te sa svojim nizozemsko-marokanskim suprugom ima maloljetnog sina, koji ima nizozemsko državljanstvo. Taj sin zaostaje u govornom i jezičnom razvoju te pohađa školu za djecu s posebnim potrebama. Roditelji žive zajedno i zajedno skrbe o djetetu. Zbog zdravstvenih problema otac ne ostvaruje dohodak od rada, nego prima socijalnu pomoć. Oslobođen je radne obveze.
- 2 Tužiteljica je od 1999. do 2014. boravila u Španjolskoj te ondje ima pravo boravka koje i dalje vrijedi iako je španjolskim tijelima podnijela zahtjev za povlačenje. Od 2014. boravi u Nizozemskoj bez valjane dozvole boravka i nikad nije došla u kontakt s pravosuđem.
- 3 Zatražila je izvedeno pravo boravka u svojstvu članice obitelji građanina Unije na temelju članka 20. UFEU-a, koje je tuženik odbio. U Nizozemskoj nije podnijela

nikakve daljnje zahtjeve. Otac i sin nisu se pak nikad koristili svojom slobodom kretanja.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 4 Tužiteljica ističe da se može pozvati na pravo boravka na temelju članka 20. UFEU-a jer njezin sin ovisi o njoj. Protiv tuženikova odbijanja tog prava ističe da joj treba izdati dozvolu boravka na temelju članka 8. EKLJP-a.
- 5 Tuženik obrazlaže svoje odbijanje prava boravka na temelju članka 20. UFEU-a time što tužiteljica već ima pravo boravka u Španjolskoj. Osim toga, po službenoj je dužnosti još razmotrio može li ona zahtijevati dozvolu boravka na temelju članka 8. EKLJP-a. Iako je utvrdio da postoji privatni i obiteljski život u Nizozemskoj, interes nizozemskih tijela jači je od osobnog interesa tužiteljice i njezine obitelji.
- 6 Odbijanjem dozvole boravka koje proizlazi iz toga tužiteljici se istodobno nalaže da bez odgode ode u Španjolsku. Maloljetni sin može pratiti tužiteljicu te stoga ne treba napustiti područje Unije u cijelosti.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

a) *Posebnosti izvedenog prava boravka*

- 7 Na temelju presude Suda od 5. svibnja 2022., XU i QP (C-451/19 i C-532/19), sud koji je uputio zahtjev zaključuje da odobrenje izvedenog prava boravka na temelju članka 20. UFEU-a nije uvjetovano samo postojanjem posebne situacije i odnosa zavisnosti, nego i time da to odobrenje dolazi u obzir samo ako se pravo boravka ne može temeljiti na sekundarnom pravu Unije ili nacionalnom pravu (kao što je slučaj s tužiteljicom). Naime, izvedeno pravo boravka supsidijarnog je dosega.
- 8 Izvedeno pravo boravka odobrava se u Nizozemskoj ako postoji odnos zavisnosti između roditelja s državljanstvom treće zemlje i nizozemskog djeteta koje boravi u Nizozemskoj te se (još) nije koristilo svojim pravom slobodnog kretanja i boravka. Ako se odbije pravo boravka na temelju članka 20. UFEU-a, tuženik po službenoj dužnosti još razmatra odgovarajući zahtjev na temelju članka 8. EKLJP-a, ali ne i na temelju sekundarnog prava Unije ili nacionalnog prava. Predmetni sud u pravilu po službenoj dužnosti ne ispituje ni može li se pravo boravka odobriti na temelju neke druge odredbe.
- 9 Sud koji je uputio zahtjev smatra da članak 8. EKLJP-a i članak 20. UFEU-a zahtijevaju načelno drukčiju ocjenu. U prvom slučaju država može odvagnuti između individualnog interesa (obiteljski život) podnositelja zahtjeva i interesa države, pri čemu država u tom pogledu raspolaže određenom marginom prosudbe. Tako se mogu uzeti u obzir čimbenici kao što su eventualne objektivne prepreke za izgradnju obiteljskog života na drugom mjestu i najbolji interes djeteta.

Međutim, ta se dva interesa ne odvaguju u članku 20. UFEU-a. Odlučujući je samo stupanj ovisnosti djeteta o roditelju s državljanstvom treće zemlje.

- 10 Tuženik je odbio pravo boravka iz članka 20. UFEU-a na temelju svojeg tumačenja sudske prakse Suda, prema kojoj se izvedeno pravo boravka odobrava samo ako između roditelja s državljanstvom treće zemlje i njegova djeteta koje je građanin Unije postoji odnos zavisnosti koji bi dijete roditelja bez prava boravka primoralo na to da napusti *područje Unije u cijelosti*.
- 11 Sud koji je uputio zahtjev pita je li prilikom razmatranja tužiteljčina zahtjeva na temelju članka 20. UFEU-a dovoljno primijeniti načela koja proizlaze iz sudske prakse Suda. Osobito pita znači li tužiteljčino pravo boravka u Španjolskoj da za ocjenu najboljeg interesa njezina djeteta samo treba utvrditi da su prava koja ima kao građanin Unije zajamčena jer nije obvezno otići iz Unije.
- 12 Predmetni sud pritom smatra da, u skladu s presudom od 7. rujna 2022., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Narav prava na boravak na temelju članka 20. UFEU-a) (C-624/20), za ocjenu odnosa zavisnosti između roditelja i djeteta u interesu djeteta treba uzeti u obzir sve okolnosti. To uključuje trajni zajednički život roditelja s državljanstvom treće zemlje s drugim roditeljem koji je građanin Unije te postojanje osobnih i izravnih kontakata s obama roditeljima. Ti uvjeti ispunjeni su u ovom slučaju. Međutim, prilikom odbijanja tuženik nije razmotrio ni najbolji interes djeteta ni postojanje odnosa zavisnosti ili posljedice za obiteljski život.
- 13 U skladu s presudom Suda u predmetima Subdelegación del Gobierno en Toledo (C-451/19 i C-532/19) postojanje samo jedne obiteljske veze između građanina Unije i državljanina treće zemlje nije dostatno za odobrenje izvedenog prava boravka. Sud koji je uputio zahtjev smatra da se na temelju toga može zaključiti da Sud zahtijeva određeni odnos zavisnosti.
- 14 Utvrdio je da je odnos zavisnosti između tužiteljice i njezina djeteta dovoljno intenzivan za izvedeno pravo boravka na temelju članka 20. UFEU-a. Bez tog prava boravka dijete bi bilo primorano pratiti tužiteljicu. Međutim, istodobno postoji odnos zavisnosti između djeteta i njegova oca.
- 15 Ako je dijete koje je građanin Unije primorano napustiti Uniju, onemogućuje mu se učinkovito ostvarivanje njegovih prava Unije. Sud koji je uputio zahtjev na temelju sudske prakse Suda zaključuje da upravo ta prava djeteta opravdavaju odobrenje izvedenog prava boravka. To pravo iz članka 20. UFEU-a nije osobno pravo roditelja s državljanstvom treće zemlje, nego pravo izvedeno iz građanstva Unije maloljetnog djeteta koje ovisi o tom roditelju.
- 16 Sud koji je uputio zahtjev pita je li sudska praksa Suda u pogledu članka 20. UFEU-a i u pogledu obveze napuštanja područja Unije u potpunosti primjenjiva ako roditelj s državljanstvom treće zemlje ima pravo boravka u različitoj državi članici od one čije državljanstvo ima dijete i u kojoj ono boravi.

b) Ocjena odnosa zavisnosti

- 17 Prema mišljenju Suda prilikom ocjene odnosa zavisnosti treba uzeti u obzir sve okolnosti, kao što su dob i emocionalni razvoj te najbolji interes djeteta. U skladu s presudom od 22. lipnja 2023., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Majka Tajlandanka nizozemskog maloljetnog djeteta) (C-459/20), na najbolji interes djeteta može se pozvati ne kako bi se odbio zahtjev, nego, naprotiv, kako bi se onemogućilo donošenje odluke kojom se to dijete obvezuje da napusti Uniju.
- 18 Međutim, čini se da Europska komisija na temelju navedene presude zaključuje da zaštita interesa djeteta ne može biti primarni cilj prilikom ocjene zahtjeva za izvedeno pravo boravka.
- 19 Sud koji je uputio zahtjev od Suda nastoji doznati trebaju li tijela uzeti u obzir najbolji interes djeteta te poštovanje privatnog života i prava na obiteljski život isključivo prilikom ocjene odnosa zavisnosti ili je te aspekte potrebno uzeti u obzir općenito prilikom ocjene te njihova zaštita treba biti primarni cilj prilikom donošenja odluke.
- 20 Sud je dosad spominjao najbolji interes djeteta samo u okviru tumačenja pitanja koje okolnosti treba uzeti u obzir prilikom ocjene intenziteta odnosa zavisnosti. To ne znači nužno da najbolji interes djeteta izvan tih okvira više nije važan. Naime, u prijašnjim predmetima ocjena odnosa zavisnosti bila je u središtu ocjene koju je trebalo donijeti. Čak i ako je potreba za napuštanjem države članice u kojoj dijete boravi i čije državljanstvo ima, koja postoji zbog odnosa zavisnosti, relevantna u okviru ocjene zahtjeva za dodjelu izvedenog prava boravka te stoga zahtijeva dodatno i detaljnije razmatranje, prilikom tog razmatranja treba uzeti u obzir najbolji interes djeteta.
- 21 Odgovor na ta pitanja ne može se izvesti iz sudske prakse Suda. Sud još nije trebao ocijeniti situaciju poput one o kojoj je riječ u ovom predmetu. Predmetnom sudu jasno je da je u slučajevima u kojima roditelju s državljanstvom treće zemlje nije priznato pravo boravka u Uniji jer nije postojao odnos zavisnosti najbolji interes djeteta bio relevantan čimbenik samo za ocjenu intenziteta tog odnosa. Međutim, ako se ocjena postojanja odnosa zavisnosti ne može smatrati sveobuhvatnom ocjenom pitanja treba li odobriti izvedeno pravo boravka, postavlja se pitanje o tome kako tijelo koje je nadležno za donošenje odluke treba uzeti u obzir najbolji interes djeteta prilikom konačne ocjene zahtjeva za odobrenje izvedenog prava boravka.

c) Potreba za ostvarivanjem prava slobodnog kretanja

- 22 Odnos zavisnosti između tužiteljice i djeteta takav je da je dijete treba pratiti i napustiti nizozemsko državno područje, ali ne i područje Unije, ako se podnositeljci zahtjeva ne odobri pravo boravka. Stoga je dijete primorano koristiti se svojim pravom slobodnog kretanja i boravka.

- 23 U presudi Subdelegación del Gobierno en Toledo Sud je utvrdio da se načelu međunarodnog prava protivi to da država vlastitim državljanima odbije pravo ulaska i boravka na svojem području. Stoga država članica ne može naložiti državljaninu da napusti njezino područje. Međutim, u ovom slučaju to bi se dogodilo zbog odnosa zavisnosti.
- 24 Izvedeno pravo boravka nije osobno pravo roditelja s državljanstvom treće zemlje, nego pravo izvedeno iz građanstva Unije maloljetnog djeteta koje ovisi o tom roditelju. Sud koji je uputio zahtjev smatra da se upravo na temelju pravâ djeteta određuje treba li njegovu roditelju odobriti pravo boravka.
- 25 Ako Sud tumači članak 20. UFEU-a na način da tužiteljici u ovom slučaju ne treba odobriti izvedeno pravo boravka u Nizozemskoj, to bi značilo da je dijete, koje je građanin Unije, zbog odnosa zavisnosti primorano koristiti se svojim pravom slobodnog kretanja i boravka.
- 26 Smisao i svrha članka 20. UFEU-a jest da dijete zadrži svoja prava koja ima kao građanin Unije. U ovom slučaju dijete se treba koristiti svojim pravom slobodnog kretanja i boravka kako bi održalo osobne kontakte s obama roditeljima. Sud koji je uputio zahtjev smatra da je bit prava u tome da postoji i sloboda da se izabere da se neće koristiti tim pravom. Ta sloboda ukida se ako dijete zbog odnosa zavisnosti treba pratiti svoju majku u Španjolsku.
- 27 Postavlja se pitanje je li ta obveza maloljetnog građanina Unije opravdana ako se samo ocjenjuje može li dijete ostati na području Unije. Ne razmatra se dodatno najbolji interes maloljetnog građanina Unije ni pitanje je li obveza ostvarivanja prava slobodnog kretanja i boravka u njegovu najboljem interesu.
- 28 Moguće je da je u najboljem interesu djeteta upravo to da ostane u državi članici čiji je državljanin. Taj najbolji interes djeteta ne uzima se u obzir ako treba samo provjeriti znači li odbijanje izvedenog prava boravka da dijete koje je građanin Unije treba napustiti Uniju u cijelosti. U tom se slučaju postavlja pitanje može li se odustati od dodatnog razmatranja najboljeg interesa djeteta jer očuvanje njegovih prava koja proizlaze iz građanstva Unije opravdava odobrenje izvedenog prava boravka njegovu roditelju.
- 29 U skladu s Poveljom svako dijete ima pravo na održavanje redovitog osobnog odnosa i izravan kontakt s oba roditelja te valja poštovati pravo na obiteljski život. Taj obiteljski život važan je samo prilikom ocjene intenziteta odnosa zavisnosti. Ako se izvedeno pravo boravka odbije jer roditelj s državljanstvom treće zemlje nije obvezan napustiti Uniju, ne razmatraju se detaljnije posljedice za obiteljski život. Tako bi u ovom slučaju radi očuvanja jedinstva obitelji i suprug trebao otići u Španjolsku.
- 30 Prilikom odbijanja izvedenog prava boravka tuženik nije provjerio koje su mogućnosti dostupne obitelji za nastavak obiteljskog života u Španjolskoj. Prema tužiteljčinih tvrdnjama otac ne ispunjava uvjete za trajni boravak u Španjolskoj. U tom slučaju dijete treba odlučiti s kojim roditeljem želi ostati. To se ne može

zahtijevati od djeteta i vjerojatno nije u njegovu najboljem interesu. Osim toga, odnos uzdržavanja ne postoji samo u pogledu roditelja s državljanstvom treće zemlje, nego i u pogledu roditelja koji je građanin Unije.

- 31 Točno je da je tuženik razmotrio tu okolnost prilikom ocjene na temelju članka 8. EKLJP-a, ali je pritom pridao veću važnost općem interesu države. Sud koji je uputio zahtjev ističe da se tužiteljica u tom pogledu treba pozvati na svoje interese i dokazati ih te nastoji doznati ima li tuženik u slučaju kao što je ovaj obvezu opsežnijeg razmatranja.

d) *Važnost najboljeg interesa djeteta*

- 32 Sud koji je uputio zahtjev smatra da najbolji interes djeteta obuhvaća više od posjedovanja i očuvanja prava koja proizlaze iz građanstva Unije. Na temelju sudske prakse Suda (mišljenje u predmetu C-646/21, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Osobe koje se identificiraju u skladu s vrijednostima Unije) te presude *État belge* (Vraćanje roditelja maloljetnika) (C-112/20) i *Belgische Staat* (Maloljetni izbjeglica u braku) (C-230/21)) zaključuje da, čak i ako maloljetnik nije podnositelj zahtjeva, ali ishod postupka ima posljedice za maloljetnika, prilikom razmatranja zahtjeva u tom postupku treba uzeti u obzir najbolji interes djeteta.
- 33 Sud je već odlučio da je moguće pozvati se na najbolji interes djeteta kako bi se onemogućilo donošenje odluke kojom se to dijete obvezuje da napusti područje Unije u cijelosti. Međutim, ne postoji sudska praksa koja se odnosi na slučaj da dijete treba napustiti samo područje svoje države članice. Sud koji je uputio zahtjev ne pretpostavlja bez daljnjeg da, u skladu s mišljenjem Suda, najbolji interes djeteta i poštovanje obiteljskog života nisu važni ako dijete u slučaju odbijanja prava boravka njegova roditelja ne treba napustiti Uniju, nego pratiti roditelja u drugu državu članicu.
- 34 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se postavlja pitanje o tome kako temeljna prava iz članaka 7. i 24. Povelje mogu dobiti na važnosti u situaciji kao što je ova te u tom pogledu upućuje na mišljenje nezavisne odvjetnice E. Sharpston u predmetu *Zambrano* (C-34/09). Ondje se navodi da se prava slobodnog kretanja ostvaruju pod zaštitom temeljnih prava.
- 35 Ako je prilikom ocjene izvedenog prava boravka dovoljno utvrditi da podnositelj zahtjeva ne treba napustiti Uniju, najbolji interes djeteta ograničava se na utvrđenje da su očuvana njegova prava koja proizlaze iz građanstva Unije. Postavlja se pitanje može li se to prihvatiti u konkretnom predmetnom području građanstva Unije.
- 36 U skladu s člankom 24. stavkom 2. Povelje u svakom djelovanju koje se odnosi na dijete primarni cilj mora biti zaštita interesa djeteta. Zaštitu interesa djeteta treba smatrati općim ciljem Unije. Međutim, čini se da u pravu Unije nije izričito

određeno da tijelo koje donosi odluku treba utvrditi najbolji interes djeteta u svakom konkretnom postupku koji se odnosi na zakonodavstvo o strancima.

- 37 Odbor UN-a za prava djeteta u svojim je općim napomenama dodatno naveo da treba utvrditi najbolji interes djeteta te kako ga treba utvrditi. Kad se utvrdi, najbolji interes djeteta treba procijeniti. U presudi *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vraćanje maloljetnika bez pratnje)* (C-441/19) Sud je istaknuo da u svakom djelovanju u postupku koje se odnosi na maloljetnike primarni cilj mora biti zaštita interesa djeteta, ali se u toj presudi nije detaljnije izjasnio o tome koju joj važnost treba pridati.
- 38 Dodatno pojašnjenje tog pitanja zatraženo je u predmetu *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Osobe koje se identificiraju u skladu s vrijednostima Unije)* (C-646/21). U mišljenju u tom predmetu nezavisni odvjetnik, nakon razmatranja u točkama 54., 56., 58., 60. i 61., Sudu je iznio svoje stajalište da meritorno ocjenjivanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu prilikom kojeg se ne smatra najbolji interes djeteta primarnim ciljem ili procjenjuje najbolji interes djeteta a da se prethodno (u svakom postupku) posebno ne utvrdi nije u skladu s pravom Unije. Sud koji je uputio zahtjev smatra da je odgovor na pitanje u predmetu C-646/21 relevantan i u okviru prethodnog pitanja o širem tumačenju članka 20. UFEU-a.
- 39 Teško je razumjeti zašto se pravne obveze države članice iz Konvencije o pravima djeteta i Povelje ne bi trebale primjenjivati prilikom razmatranja zahtjeva za izvedeno pravo boravka na temelju članka 20. UFEU-a ili bi se trebale primjenjivati samo u manjem opsegu. Ako Sud tumači taj članak na način da je relevantna samo zaštita prava maloljetnog sina koja proizlaze iz građanstva Unije te je stoga isključena mogućnost da tužiteljica temelji izvedeno pravo boravka na članku 20. UFEU-a, najbolji interes tužiteljčina maloljetnog djeteta više se ne razmatra. U tom slučaju tuženik ne može ispuniti svoju obvezu iz Ugovora i prava Unije da u potpunosti vodi računa o najboljem interesu djeteta u svakom djelovanju, pa tako i prilikom odlučivanja o tužiteljčinu zahtjevu.
- 40 Čak i ako su smisao i svrha članka 20. UFEU-a zaštita građanskih prava građanina Unije, sud koji je uputio zahtjev smatra da to ne može značiti da se sveobuhvatniji interesi djeteta, kao što je njegov interes da ostane u svojoj državi članici i da ga se ne odvoji od roditelja s državljanstvom treće zemlje, više ne razmatraju i ne uzimaju u obzir prilikom ocjene zahtjeva za izvedeno pravo boravka.

e) Poštovanje obiteljskog života

- 41 U presudi *Dereci* (C-256/11) Sud je odlučio da pravo na poštovanje obiteljskog života nije dio bitnog sadržaja prava koja postoje na temelju statusa građanina Unije i da to pravo samo po sebi nije dovoljno kako bi situacija građanina Unije koji se nije koristio svojim pravom slobodnog kretanja bila obuhvaćena područjem primjene prava Unije.

- 42 U ovom je slučaju obiteljski život itekako relevantan čimbenik za ocjenu odnosa zavisnosti. Ako je tužiteljčino izvedeno pravo boravka isključeno, obiteljski život nije važan prilikom ocjene pitanja treba li odobriti to pravo.
- 43 Izvedeno pravo boravka služi zaštiti stvarnog uživanja građanskih prava građanina Unije koji je u odnosu zavisnosti s državljaninom treće zemlje. Sud koji je uputio zahtjev smatra da to uživanje ne obuhvaća samo pravo slobodnog kretanja, nego i Povelju. Stoga se postavlja pitanje je li opravdano ne pridati ni najmanju važnost obiteljskom životu djeteta prilikom ocjene pitanja treba li tužiteljici odobriti izvedeno pravo boravka. Tuženik uopće nije uzeo u obzir taj obiteljski život prilikom odlučivanja.

f) Provedba Direktive 2008/115

- 44 Odbijanje izvedenog prava boravka zahtijeva da tužiteljica ne boravi ili više ne boravi zakonito na području države članice u kojoj je podnesen zahtjev. U skladu s Direktivom 2008/115 država članica u tom slučaju treba izdati odluku o vraćanju i eventualno naložiti državljaninu treće zemlje da se bez odgode vrati u državu članicu u kojoj ima pravo boravka.
- 45 Direktivom 2008/115 načelno se uređuje samo odlazak iz država članica, a ne prihvrat u države članice. Međutim, odbijanjem izvedenog prava boravka utvrđuje se i nezakoniti boravak te se stoga, načelno, u skladu s tom direktivom, određuje obveza napuštanja nizozemskog državnog područja. U skladu s člankom 5. Direktive 2008/115 prilikom provedbe te direktive države članice uzimaju u obzir, među ostalim, najbolji interes djeteta i pravo na obiteljski život.
- 46 Sud se izjasnio o obvezi uzimanja u obzir najboljeg interesa djeteta (vidjeti presudu od 14. siječnja 2021., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vraćanje maloljetnika bez pratnje), C-441/19, t. 43. do 47., 51. i 60.) i obiteljskog života (vidjeti presudu od 22. studenoga 2022., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Udaljavanje – Medicinski kanabis), C-69/21, t. 88. do 91.) prije izdavanja odluke o vraćanju. Sud koji je uputio zahtjev traži od Suda da pojasni jesu li doseg i opseg te obveze isti ako se ne izda odluka o vraćanju, ali se nezakoniti boravak okonča na način da se državljaninu treće zemlje naloži da bez odgode ode na područje druge države članice.
- 47 Sud koji je uputio zahtjev smatra da iz navedene sudske prakse Suda proizlazi da prilikom razmatranja zahtjeva za dodjelu izvedenog prava boravka tuženiku treba biti jasno da ispunjava obvezu koja mu je određena Direktivom 2008/115 te da stoga treba uzeti u obzir najbolji interes djeteta i pravo na obiteljski život te posljedice odbijanja. Sud koji je uputio zahtjev Sudu postavlja pitanje o odnosu između obveza iz Direktive 2008/115 i ocjene zahtjeva na temelju članka 20. UFEU-a.
- 48 U ovom slučaju tuženik nije detaljnije razmotrio posljedice odbijanja ni pitanje ispunjava li obitelj uvjete za dugotrajni boravak u Španjolskoj. Sud koji je uputio

zahtjev pita proizlazi li iz situacije poput one o kojoj je riječ u ovom slučaju obveza raspitivanja kod španjolskih tijela o mogućnosti nastavka obiteljskog života u Španjolskoj.

- 49 U skladu s tumačenjem Suda prava zajamčena člancima 7. i 24. Povelje nisu apsolutna. Međutim, sud koji je uputio zahtjev Sudu ne postavlja pitanje proizlazi li iz najboljeg interesa djeteta i prava na obiteljski život u Nizozemskoj obveza da se tužiteljici odobri izvedeno pravo boravka. Samo traži detaljnije tumačenje odredbi koje primoravaju tuženika na to da naloži tužiteljici da ode u Španjolsku te informacije o tome jesu li posljedice prisilnog odlaska u Španjolsku za obiteljski život relevantan čimbenik prilikom ocjene pitanja treba li tužiteljici odobriti izvedeno pravo boravka i, u slučaju potvrdnog odgovora, znači li to da tuženik ima obvezu provjere.
- 50 Osim toga, u biti pita nalažu li obveze predviđene člankom 6. stavkom 2. i člankom 5. Direktive 2008/115 sličnu obvezu provjere tijelima prilikom razmatranja zahtjeva za izvedeno pravo boravka koji je podnio roditelj s državljanstvom treće zemlje.
- 51 Pojašnjenje navedenih pitanja potrebno je sudu koji je uputio zahtjev kako bi mogao donijeti odluku u glavnom postupku.

RADNI DOKUMENT